

принципах і розумінні єдності світу, взаємозалежності в ньому всіх і кожного.

Напрями подальших досліджень стосуватимуться державного регулювання якості послуг, що отримують діти та їх сім'ї, а також розробки пропозицій стосовно координації в роботі органів, що займаються питаннями сім'ї та дітей як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні.

Література.

1. Участь Президента у Всеукраїнській нараді з питань захисту прав дитини. 27 жовтня 2011 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/news/21728.html>.
2. Ferrarotti F. The myth of inevitable progress – Westport (Conn.) London, 1985. – P. 121–165.
3. Чукут С. А. Генеза духовної культури: (управлінський вимір): Монографія. / С. А. Чукут – К. : Вид-во УАДУ, 1999. – 256 с.
4. Соснін О. В. Інвестиції в людський розвиток в умовах глобальної трансформації : навч. посіб. / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, М. А. Ажажа. – Львів: «Магнолія 2006», 2011. – 602 с.
5. Управління соціальним і гуманітарним розвитком : навч. посіб. / В. А. Скуратівський, В. П. Трошинський, Е. М. Лібанова та ін.; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трошинського : у 2 ч. – К. : НАДУ, 2009. – Ч. 1. – 456 с.
6. Шевченко М. Політика як формотворчий чинник суспільної життєдіяльності / М. Шевченко // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 1(9) 2011. – С. 53–59.
7. Омбудсмани в інтересах дітей [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://khp.org/index.php?id=1171955689>.
8. Рябов С. Г. Основи теорії політики / С. Г. Рябов, М. В. Томенко. – К. : Тандем, 1996. – 192 с.
9. Соснін О. В. Комунікативна парадигма суспільного розвитку : навч. посіб. / О. В. Соснін, А. М. Михненко, Л. В. Литвинова. – К. : НАДУ, 2011. – 220 с.
10. Говлет М. Дослідження державної політики: цикли та підсистеми політики / Міхаель Говлет, Магадеван Рамеш / перекл. з англ. О. Рябова. – Львів : Кальварія, 2004. – 264 с.
11. Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда-Україна» : Досвід роботи гарячих ліній як складової національної системи захисту дітей від насильства [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.coe.int/t/dg3/children/news/kyiv05-11/Presentations/Bochkor_ukr.pdf.
12. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

УДК 35.078.3

Христина Дейнега

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

У статті проаналізовано інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади.

© Дейнега Х.М., 2013.

Охарактеризовано організацію процесу інформаційно-аналітичної діяльності та обґрунтовано принципи інформаційно-аналітичної діяльності органів державної влади.

Ключові слова: інформація, інформаційно-аналітичне забезпечення, інформаційно-аналітична діяльність.

✎ В умовах зтяжних трансформаційних перетворень політичної системи України, зміни пріоритетів державної політики, намагань створення правової держави, розбудови української державності та формування інформаційного суспільства визначаються нові напрямки діяльності органів виконавчої влади, спрямовані на розвиток основних засад демократизму, відкритості та прозорості.

Ефективність цієї діяльності залежить від чіткості та збалансованості роботи органів виконавчої влади. Відповідно, підвищується значення та роль інформаційно-аналітичної діяльності та формування чіткого, безперебійного, своєчасного та ефективного механізму циркуляції та обробки інформації з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Нині інформаційно-аналітична діяльність набуває вагомого значення у формуванні ефективного взаємозв'язку між потребами суспільства та діяльністю держави.

Слід зазначити, що для України модернізація інформаційно-аналітичного забезпечення органів виконавчої влади є важливим завданням і стикається з додатковими труднощами, серед яких не лише технічне, технологічне відставання, але і відсутність теоретико-методологічних розробок, які б допомогли на практиці розв'язувати завдання, пов'язані з аналітичною діяльністю.

✎ Таким чином, в Україні зростає потреба в якісній аналітичній інформації, яка необхідна для якісної та ефективної діяльності органів виконавчої влади.

Основні методи підвищення якості інформаційно-аналітичного забезпечення органів виконавчої влади в умовах глобалізації, запровадження необхідних засобів державного впливу на ці процеси нині активно дсліджуються вітчизняними науковцями і практиками.

Дослідження з питань інформаційної та аналітичної діяльності органів влади репрезентовано науковими роботами В. Б. Авер'янова, Г. В. Атаманчука, В. Д. Бакуменка, Т. В. Гаман, Р. А. Калюжного, Н. Р. Нижник, І. В. Розпуценка, Г. П. Ситника, О. І. Сушинського, С. О. Телешуна, В. В. Тертички, С. А. Чукут, Л. П. Юзькова та ін. Цікавими також є дослідження науковців Національного інституту стратегічних досліджень.

Важливими для наукового дослідження та розробки зазначеної теми є праці: С. Телешун, О. Титаренко, І. Рейтерович та інших. «Вступ до політичної аналітики» [1]. С. О. Телешун, О. Р. Титаренко, С. І. Вировий, І. В. Рейтерович «Науково-Практичні рекомендації щодо консультування та проведення аналітичного дослідження політики» [2], С. О. Телешун, О. Р. Титаренко, І. В. Рейтерович, С. І. Вировий «Політичне прогнозування як вид управлінської діяльності: практичні рекомендації» [3], «Політична аналітика в системі публічного управління»: (С. О. Телешун, С. В. Сьомін, О. Р. Титаренко та ін.) що надрукована в 2008 році є на сьогоднішні однією з найбільш цікавих та повних розробок з інформаційно-аналітичної проблематики.

✎ Аналіз досліджень щодо проблем державного управління свідчить, що при усій різноманітності праць, присвячених проблемам розвитку державної служби, питання інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів виконавчої влади не знайшли

доста-точного віддзеркалення в літературі. При великій розробленості проблеми ще недостатньо глибоко розкрита роль інформаційно-аналітичного забезпечення органів виконавчої влади в контексті політичної модернізації сучасного соціуму.

З огляду на це метою даної статті є аналіз інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади, характеристика процесу інформаційно-аналітичної діяльності та обґрунтування принципів інформаційно-аналітичної діяльності органів державної влади.

Термін «інформація» походить від латинського слова «informatio» і означає роз'яснення, виклад фактів, подій. З середини ХХ сторіччя інформацію розуміють як відомості, що передаються усно, письмово або іншими способами між людьми, людьми та автоматичними (комп'ютерними) системами тощо. Також під інформацією мають на увазі повідомлення про які-небудь події, чиясь діяльність, повідомлення про щось тощо.

Ст. 1 Закону України «Про інформацію» визначає інформацію як документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі [8].

Сьогодні своєчасне одержання достовірної інформації, її швидкий аналіз і виразне подання результатів стали найважливішими передумовами успішного управління. Сучасне суспільство все більше набуває рис інформаційного суспільства, необхідною умовою життя в якому є розвиток інформаційно-аналітичної діяльності.

Організація процесу інформаційно-аналітичної діяльності починається з наступного [4]:

1) визначення об'єкта, предмета й проблеми аналізу. Даний етап включає ознайомлення із проблемою в цілому, а також із суміжними питаннями, вивчення яких може бути корисним; складання загального плану роботи із визначенням терміну виконання, виконавців і основних джерел, які приблизно можуть бути використані;

2) побудови ідеальної моделі об'єкта й предмета. Забезпечує створення нормативної бази для наступної аналітичної діяльності;

3) збору фактографічних даних. Необхідним є чітке визначення використовуваних понять і максимально велика джерельна база;

4) оцінка фактографічного матеріалу. Основне завдання – оцінити отримані дані, виділити з маси описуваних фактів ті, аналіз яких доцільно продовжити. Цей етап включає оцінку, класифікацію, аналіз і з'ясування фактів;

5) розкриття значення фактів. Варто звернути увагу на те, що факт несе в собі більше значення невантаження, якщо його розглядати в сукупності з іншими;

6) гіпотеза. На даному етапі необхідно побудувати гіпотезу про взаємозв'язок окремих розрізнених на перший погляд фактів. Висуваючи гіпотезу, ми тим самим полегшуємо з'ясування проблеми. Осмислення гіпотез носить дослідницький характер. Суб'єкт «накладає» на гіпотезу призму своїх уявлень, обумовлених особистим досвідом і знанням предметної області. Побудова гіпотез властива будь-якій аналітичній роботі. На початку ми виходимо з деяких припущень (гіпотез) про те, які фактори відіграють важливу роль, а які не мають відношення до справи. Аналогічними гіпотезами ми керуємося при зборі й тлумаченні фактів, формулюванні висновків і викладів;

7) обрання типу аналізу (див., наприклад, [5, с. 102–103]);

8) обраний тип аналізу визначає вибір конкретних методів аналітичної діяльності, яких надзвичайно багато (див., наприклад, [6, с. 104–105]);

9) доказ – на цьому етапі необхідно довести або спростувати справедливість робочих гіпотез;

10) висновки – тут формулюються остаточні висновки, що є метою будь-якого інформаційного аналізу;

11) достовірний і ясний виклад результатів дослідження. Складання документа, що завершує роботу. Необхідно стежити, щоб підсумковий документ був написаний мовою, доступною споживачеві інформаційної продукції. За необхідності для досягнення максимального ефекту можна використовувати таблиці й діаграми, мультимедійні презентації.

Отже, інформаційно-аналітична діяльність – це сукупність методів, технік та технологій, що дозволяють вивчити об'єкт управлінського впливу, визначити прийоми та інструменти управлінського впливу, а також оцінку наслідків прийняття різних варіантів управлінських рішень.

Специфіка інформаційно-аналітичної діяльності в органах державної влади полягає в тому, що вона є елементом системи й процесу управління.

В процесі управління продуктивність керівників і якість праці службовців багато в чому залежить від належного інформування, тобто своєчасного отримання та опрацювання потрібної інформації. За її допомогою здійснюються виконання стадій процесу управління: отримання, опрацювання повідомлень про стан керованого об'єкта, прийняття нових рішень і передача їх у формі управлінських команд.

Для належної та ефективної інформаційно-аналітичної діяльності, теорія і практика відпрацювали ряд вимог:

- мінімальність інформації — передбачає обмеження збирання і опрацювання лише тієї інформації, без якої неможливо управляти об'єктом;
- достатність інформації — означає, що інформація має давати вичерпне й повне уявлення про функціонування об'єкта, а також оптимальні чи близькі до них рішення. При визначенні потреб в окремих видах інформації слід враховувати значущість для управління її кожного виду, частоту створення, взаємозв'язок з іншими видами інформації [7, ст. 28].

В практиці управління досить часто виникає проблема недостатності інформації у зв'язку з тим, що не всі відомості, які входять до системи, корисні, подані в потрібному вигляді та відповідають поставленим цілям. У зв'язку з цим постає проблема високої вірогідності інформації, без якої неможливо організувати ефективну роботу суб'єкта управління.

Важливим елементом системи управління є своєчасність надходження інформації. Від цього значною мірою залежить якість управлінських рішень. Часто затримка інформації призводить до втрати її актуальності, а згодом — і до прийняття на основі застарілої інформації управлінських рішень, що призведуть до небажаних наслідків.

Вимоги до інформаційного забезпечення діяльності органів державної влади також визначаються особливостями характеристики інформації щодо кола осіб, яким вона призначена.

Спеціальні принципи інформаційної діяльності органів державної влади є насамперед принципами інформування – вихідними положеннями, що стосуються процесу використання інформації.

До спеціальних принципів інформаційної діяльності органів державної влади належить:

- принцип науковості інформації — врахування об'єктивних вимог соціальних, політичних та еко-

номічних законів та закономірностей розвитку суспільства;

- принцип своєчасності інформування;
- принцип змістової несуперечності інформування – необхідність врахування різних інформаційних джерел;
- принцип адаптованості інформування — необхідність адаптації процесу інформування до можливостей оцінки та сприйняття такої інформації;
- принцип достатності інформування — кожен суб'єкт інформаційної діяльності у системі органів державного управління має отримувати чітко визначений обсяг інформації, який є достатнім для виконання в повному обсязі поставленого перед ним завдання;
- принцип формалізації інформування — можливість прийняття деяких рішень у типових ситуаціях за заздалегідь визначеними алгоритмами;
- принцип документованості інформування.

До загальних принципів інформаційної діяльності органів державної влади можна віднести принципи:

- інструментальності – інформація має бути суттєвою для виконання певних управлінських дій;
- трансляційності інформації – використання інформації для передачі критеріїв оцінювання;
- синдикативності інформації – інформація сприяє об'єднанню особистісних якостей суб'єкта управління;
- скомпенсованості асиметричної інформації – практично неможливою стає ситуація, коли у суб'єктів державного управління є доступ до вичерпних обсягів інформації щодо окремого явища, яке стало предметом організаційно-управлінського впливу.

Надзвичайно важливим для якісного інформаційно-аналітичного забезпечення є робота з інформаційними контактами.

Всі можливі інформаційні контакти при цьому можна розділити на дві групи – відкриті й закриті.

До відкритих відносяться всі контакти, що перебувають за межами можливостей регламентації доступу з боку інформаційно-аналітичної служби або інших служб, що забезпечують вимоги інформаційної безпеки. Для організації такого доступу використовуються можливості глобальних мереж загального користування. Спектр доступних з робочого місця й використовуваних інформаційних джерел при цьому дуже різноманітний і містить у собі бази даних інформаційних агентств, електронні версії засобів масової інформації, спеціалізовані інформаційно-пошукові системи, сервери й сайти органів влади й відомств, зовнішні ресурси регіональних органів управління тощо.

До закритих відносяться інформаційні контакти усередині локальних мереж та інформаційних систем регіональних органів влади й управління, на фізичному рівні ізольованих від глобальних мереж, а також доступ до державних і регіональних інформаційних ресурсів спеціальними каналами передачі даних.

Система інформаційно-аналітичної забезпечення діяльності органів державної влади повинна також ураховувати специфіку даного регіону, міста – галузеву структуру виробництва, пріоритетні напрямки розвитку економіки, наявність ресурсів, інфраструктуру забезпечення економіки й управління, демографічні й міграційні особливості регіону, міста.

Поступовий розвиток і організаційне оформлення інформаційно-аналітичної діяльності вимагає вдоско-

налювання структур, технологій, методології й методик її проведення. Актуальним стає чітка взаємодія інформаційно-аналітичних структур всіх рівнів державного управління. Усе активніше постають питання про усунення дублювання робіт зі збору, обробки, зберігання однотипної інформації. Таким чином, інформаційно-аналітичним підрозділам органів державного управління частіше доручається інформаційне забезпечення, постановка завдань, підбір і координація діяльності притягнутих експертів, подання результатів аналітичного дослідження, аніж безпосередньо реалізація високих аналітичних технологій. Для підвищення ефективності роботи аналітичних і інформаційно-технологічних служб необхідні погоджені рішення як на міжрегіональному, так і на центральному рівнях. Залишається актуальною необхідність координації подальшого розвитку й використання регіональних і центральних інформаційно-комунікаційних систем, які ще становлять сьогодні єдиного інформаційно-аналітичного простору органів державного управління. Всі ці проблеми можна вирішити тільки спільними зусиллями всіх державних і регіональних органів влади.

☞ Загальний рівень інформатизації аналітичної діяльності органів державної влади в Україні нині є таким, що, крім проблем інтеграції їх в інформаційно-аналітичну систему, в даний час потрібно також вирішувати проблеми створення чи суттєвої модернізації самих об'єктів інтеграції. Недостатнє оснащення органів державної влади програмно-апаратними, комп'ютерними засобами, відсутність скоординованої системи показників та затверджених методик їх розрахунку не дозволяють прозоро відслідковувати узгодженість та несуперечність цілей, що ставляться на всіх рівнях управління, контролювати їх додержання та приймати рішення щодо забезпечення їх досягнення. До цього ж треба додати відсутність розвиненої аналітичної бази, систематизованого і вичерпного інформаційного фонду з потужним довідковим апаратом, мереж телекомунікацій, що дозволяють використовувати фонди зовнішніх організацій. Обмеженням є використання сучасних інформаційно-пошукових систем. Окремі приклади успішного застосування інформаційно-аналітичних систем ще розрізнені, не складають взаємопов'язаного єдиного комплексу, характеризуються різноманітністю у підходах, темпах розвитку й оснащенні, а тому недостатні для задоволення нового рівня вимог органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

На шляху вдосконалення цієї діяльності в органах державної влади в Україні має місце низка об'єктивних чинників, які ускладнюють здійснення інформаційно-аналітичної роботи. До них належать:

- неточність і неповнота інформації, з якою працюють органи державної влади, породжувані недостатністю як ресурсів для її одержання, так і взаємодії органів між собою;
- обмеження реального часу, протягом якого повинні бути прийняті управлінські рішення незалежно від складності вирішуваних питань і обсягів обробленої інформації;
- багатокритеріальність при прийнятті управлінських рішень на всіх рівнях органів державної влади;
- відсутність належної культури виконання та використання інформаційно-аналітичних матеріалів з діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Перспективи подальших досліджень. Інформація та інформаційні процеси, процеси інформаційно-аналітич-

ного забезпечення діяльності органів державної влади нині стають основною умовою функціонування політико-адміністративної системи і ухвалення управлінських рішень. Впровадження в управлінську практику нових інформаційних технологій виводить на вищий рівень інформаційне забезпечення процесів ухвалення рішень органами державної влади. Сучасні технології інформаційно-аналітичного забезпечення є одним з найважливіших інструментів удосконалення державного управління, скорочення управлінських витрат, підвищення інформаційної відкритості органів влади і контролю громадян над їх діяльністю. У нашій країні інформатизація органів влади відіграє особливу роль у зв'язку з адміністративною реформою, що проводиться, реформуванням системи освіти, пенсійної та іншими реформами. Активне використання інформаційних технологій входить до числа основних завдань у рамках Концепції реформування системи державної служби України.

Література.

1. Вступ до політичної аналітики: навч. посіб. / Авт. кол.: С. О. Телешун, О. Р. Титаренко, І. В. Рейторович, С. І. Вировий; Заг. ред. С. О. Телешуна. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 220 с.
2. Телешун С. О., Титаренко О. Р., Рейтерович І. В., Вировий С. І. Науково-практичні рекомендації щодо консультування та проведення аналітичного дослідження політики. – К.: Видавництво НАДУ, 2007. – 48 с.
3. Телешун С. О., Титаренко О. Р., Рейтерович І. В., Вировий С. І. Політичне прогнозування як вид управлінської діяльності: практичні рекомендації. – К.: Видавництво НАДУ, 2008. – 19 с.
4. Конотопов П. Ю. Информационно-аналитическая работа и модель мира эксперта-аналитика // http://tiara.narod.ru/2002_1/a2002_1_5.html.
5. Ситуационный анализ, или Анатомия кейс-метода / Под ред. Сурмина Ю. П. Киев: Центр инноваций и развития, 2002. 286 с.
6. Баронін А. С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: Курс лекцій. – К.: Вид. Паливода А. В., 2005. – 128 с.
7. Інформатизація управління соціальними системами: Орг. правові питання теорії і практики: Навч. посіб. / В. Д. Гавловський, Р. А. Калюжний, В. С. Цимбалюк та ін.; За заг. ред. М. Я. Швеця, Р. А. Калюжного. – К.: МАУП, 2003. – 336 с.
8. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

УДК [323:008](477)

Олена Євмешкіна

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

У статті розглянуті головні засади формування культурної політики України. Визначено термін «культурна політика», основні засади культурної політики України, суб'єкти формування культурної політики України. Встановлена роль державної служ-

би як культурного інституту в процесі формування культурної політики України.

Ключові слова: культурна політика, формування культурної політики, суб'єкти культурної політики.

✦ Створення позитивного іміджу України у світі – шлях, який пролягає через український культурний простір. Тому формуванню культурної політики в Україні має відводитись провідна роль. Продуктом культурної політики повинно стати нове соціокультурне середовище, яке оточує людину та надає їй можливості для засвоєння сучасного світобачення, нових навичок та моделей поведінки [7]. Культурна політика є носієм цінностей, які мають пронизувати усе культурне життя держави. Саме культурна політика має стати носієм стабільності й рівноваги. У процесі побудови громадянського суспільства в Україні провідна роль у формуванні культурної політики має належати громадськості.

✦ Дослідження напрямів культурної політики здійснювали В. П. Трошинський, В. А. Скуратівський, В. Карлова. Ціннісні складові культурної політики в системі державного управління розкриті у працях В. М. Козакова. Поняття державної служби як культурного інституту відтворено у працях О. Ю. Оболенського. А. В. Ліпенцев досліджував проблеми формування, функціонування організаційної культури. Дослідження С. В. Дрожжиної розкривають культурну політику як проблему сучасного соціокультурного процесу. Разом з тим, відсутнє дослідження, що узагальнює головні засади формування культурної політики демократичної держави, де головна роль відводиться громадськості. У зв'язку з цим метою нашого дослідження є висвітлення головних засад формування культурної політики держави. Відповідно до мети постають такі завдання: визначити основні засади культурної політики України, суб'єкти формування культурної політики України, роль громадськості у процесі формування культурної політики; визначити роль державної служби як культурного інституту в процесі формування культурної політики України.

✦ Культура – специфічний спосіб організації і розвитку людської життєдіяльності, що представлений в продуктах матеріальної і духовної праці, в системі соціальних норм та закладів, у духовних цінностях, в сукупності ставлень людей до природи, оточуючих і до самих себе. У понятті «культура» фіксується як загальна відмінність людської життєдіяльності від біологічної форми життя, так і якісна своєрідність історично-конкретних форм цієї життєдіяльності на різних етапах суспільного розвитку, в межах певних епох, суспільно-економічних формацій, етнічних та національних цінностей [8]. Культурна політика вбачається як сукупність науково узагальнених поглядів і заходів із всебічної соціокультурної модернізації суспільства і всієї системи культурних інститутів. Вона є системою нових принципів пропорціонування державної й суспільної складових у соціальному і культурному житті, комплексом заходів із завчасного налагодження наукового й освітнього забезпечення цих принципів.

Одне з перших визначень терміну «культурна політика» було сформульовано під час роботи круглого столу ЮНЕСКО в 1967 році в Монако.

У значенні політики в сфері культури було вирішено розуміти «комплекс операційних принципів, адміністративних і фінансових видів діяльності і процедур, які забезпечують основу дій держави в області культури» [2].

У даному контексті головним завданням при формуванні культурної політики є застосування державних ме-